

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ“

Лекция №2

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ЕТИЧНОТО ПОЗНАНИЕ И ПРАКТИКА

Проф. д-р Силвия Янкуловска, дмн

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА МЕДИЦИНСКАТА ЕТИКА

АНТИЧНОСТ

- Хипократ – “Клетва”
- Коска школа - „натуралистичен критерий” за различаване на доброто от лошото – добро е естественото състояние на нещата в природата
- **Благодеяние** и **ненанасяне на вреда** като единен принцип – лекарят възстановява естествения ред чрез готова схема от предписания ⇒ заболяването е вредно ⇒ лечението е ненанасяне на вреда
- Патерналистичен дух

Коската школа

Една от най-авторитетните медицински школи в древността, създадена през VI в. пр. н. е. Приносът на тази школа за развитието на медицината се изразява в следното:

- развенчава божествения произход на болестите и ги свързва с неблагоприятното въздействие на природни и социални фактори, както и с наличието на болестотворни причинители;
- разработва въпросите за етиологията на заболяванията и подчертава ролята на външната среда;
- разработва въпросите на диагностиката, симптоматиката и прогнозата на заболяванията;
- разработва и прилага методи на лечение при леглото на болния;
- въвежда индивидуалния подход към всеки пациент и не признава лечебни схеми;
- полага основите на медицинската етика.

„Corpus Hippocraticum” - Хипократовият сборник, създаден през III в. пр. н. е. от александрийски учени

В пасаж под надслов **„За лекаря”** се описват изискванията спрямо вида, облеклото и говора на образцовия лекар: *„Авторитет на лекаря придава добрият му вид и да е добре охранен, тъй като тези, които нямат добър вид на тялото си, по мнение на тълпата не могат да се грижат добре за хората. Освен това той трябва да изглежда чист, характерът му да е сдържан. Той трябва да се държи като човек на честта. Като такъв трябва да се отнася сериозно и любезно с всички хора. Нека лицето му да бъде изпълнено с размисъл, но не сурово, тъй като твърде самонадеяният човек предизвиква впечатлението, че е човекомразец. Обаче лекар, който се залива от смях и е твърде доволен от всичко, се възприема като нефин човек - от това също да се пази”.*

„Corpus Hippocraticum” - Хипократовият сборник, създаден през III в. пр. н. е. от александрийски учени

В друг пасаж под надслов „За приличието” се описва поведението на лекаря при леглото на болния. Хипократ акцентира върху почтената осанка, начина, по който се сяда, подходящото облекло, спокойните действия, така че да проличава грижата за болния и съпричастие то към него, върху вътрешното спокойствие при настъпване на усложнения.

Хипократовата клетва

- Израз на реформистко движение на малка група практикуващи лекари през V-IV век пр. н. е. Повечето лекари на Древна Гърция дори не са я познавали.
- Едва през X век от н.е. под влияние на християнската църква клетвата добива широка популярност.
- За първи път Клетвата се полага при дипломирането на лекарите през 1804 г. в Монtpелие. Скоро след това е приета и от други университети, включително и в САЩ.
- През втората половина на XIX век интересът към клетвата спада.
- В началото на XX век настъпва криза в медицината и Хипократовият идеал се завръща. Прилагателното „хипократов“ става привлекателно и много медицински специалности се стремят да се увенчаят с него като символ на добра практика. Започва да се говори за неохипократизъм и Клетвата възвръща позициите си.

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СРЕДНОВЕКОВИЕ

- Популярност на “Клетвата”
- Задължение за подкрепа на болния в болест и смърт

РЕНЕСАНС

- Експериментиране в интерес на обществото (включително върху затворници)
- Положително отношение към евтаназията

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

КРАЯ НА XVIII НАЧАЛОТО НА XIX ВЕК

- 1803г. Томас Пърсивал – “Кодекс по медицинска етика”
- 1804г. Монtpелие – клетва при дипломирането
- Флоранс Найтингел
- Забрана на евтаназията

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

XX ВЕК

- Неохипократизъм
- 1900 г. – Париж – Първи конгрес по мед. етика; включване на предмета в обучението в мед. институти и колежи
- 1947 г. – Световна медицинска асоциация (СМА); Нюрнбергски Кодекс
- 1948 г. - Женевска декларация
- 1964 г. - Хелзинска декларация
- 70-те години:
 - възникване на биоетиката
 - автономност на пациента**

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

БЪЛГАРИЯ

- ❑ 1901г. - Български Лекарски Съюз
- ❑ 1904г. - Първи етични норми на лекарите
- ❑ 1918г. - Медицински Факултет на СУ – задължителна деонтология
- ❑ 1945 – 1989г. – изключена от програмата
 - Етика към “Организация на здравеопазването”
 - Деонтология към съдебната медицина
- ❑ 1973 г. – Морален кодекс на българските лекари
- ❑ 1988 г. - “Биоетика” проф. Проданов
- ❑ 1991 г. – самостоятелна медицинска етика
- ❑ 2000 г. – Кодекс на професионалната етика
- ❑ 2005 г. - Кодекс на БАПЗГ